

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus-, opetus- ja elinikäisen oppimisen palveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Tuotamme asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Palvelualueen kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet on johdettu kunnan hyvinvointisuunnitelmasta. Keskeisimmät tavoitteet ja niihin liittyvät palvelualueen toimenpiteet ovat

- turvallinen arki kaikille
 - liikkuvan perhekeskuksen kehittäminen perheiden kohtaamispaikaksi
 - kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän vastainen toimenpideohjelman toteuttaminen varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa
 - kirjaston kotipalvelutoiminnan aloittamisen selvittäminen
- digiosaamisen vahvistaminen
 - sähköisen palvelun suunnitelman laatiminen
 - matalan kynnyksen digiopetuksen kehittäminen
- kaikenikäisten liikkumisen lisääminen
 - liikunta- ja elintapaneuvonnan lisääminen
 - yhdistysten- ja järjestöjen yhteistyön kehittäminen
 - peruskouluissa harrastamisen Mäntsälän malli
 - liikkuen luonnossa läpi elämän -hankkeen toteuttaminen
- lasten ja nuoren syrjäytymisen ennakointi ja osallisuuden vahvistaminen
 - sitouttavan koulu yhteistyön tukimallin kehittäminen ja toteuttaminen
 - oppivelvollisuuden laajenemisen toteuttamisen tukeminen oppilaanohjausta kehittämällä
 - oppilasagenttitoiminnalla tuetaan oppilaiden osallisuutta
 - koulutuksellisen tasa-arvohankkeen toteuttaminen perusopetuksessa
 - varhaiskasvatuksen tasa-arvohankkeen jatkaminen
 - varhaiskasvatuksessa valmistaudutaan kolmiportaisen tuen toteuttamiseen ja toteutetaan kaikille yhteistä varhaiskasvatus –hanketta
 - lukiolaiset osallistuvat maakuntavaalien toteuttamiseen
 - nuorten töypajatoiminnan jatkaminen
 - nuorisopalvelujen ja koulunuorisotyön yhteistyömenetelmien kehittäminen

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

1000 €	TP 2020	TA 2021	mTA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022 ltk
Toimintatuotot	3 319	3 044	3 461	3 461	3 579
Myyntituotot	1 332	1 166	1 216	1 216	1 489
Maksutuotot	1 425	1 529	1 519	1 519	1 507
Tuet ja avustukset	495	273	673	673	509
Muut toimintatuotot	68	77	54	54	74
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-51 106	-52 921	-53 383	-53 383	-53 360
Henkilöstökulut	-25 324	-25 583	-25 845	-25 845	-26 690
Palvelujen ostot	-9 280	-9 885	-10 085	-10 085	-10 184
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-790	-970	-970	-970	-1 023
Avustukset	-2 648	-2 785	-2 785	-2 785	-2 753
Muut toimintakulut	-13 064	-13 697	-13 697	-13 697	-12 709
Toimintakate	-47 786	-49 876	-49 921	-49 921	-49 780
Vuosikate	-47 786	-49 876	-49 921	-49 921	-49 780
Poistot ja arvonalentumiset	-696	-686	-686	-686	-897
Suunnitelman mukaiset poistot	-696	-686	-686	-686	-897
Tilikauden tulos	-48 483	-50 562	-50 607	-50 607	-50 677
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-48 483	-50 562	-50 607	-50 607	-50 677
Vyörytyserät	-2 853	-2 879	-2 879	-2 879	-2 752
Vyörytystuotot	4 708				
Vyörytyskulut	-7 561	-2 879	-2 879	-2 879	-2 752
Kustannuslaskennalliset erät					
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-51 335	-53 441	-53 486	-53 486	-53 429
Toimintakulujen muutos %		4 %	4 %	4 %	0 %
Toimintakatteen muutos %		4 %	4 %	4 %	0 %

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteisten palveluiden keskeinen tehtävä on tuottaa koko palvelualueen yhteisiä hallintopalveluja ja toimia sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan tukena heidän työskentelyssään. Lisäksi palvelualueelle kuuluu lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa musiikkiopistopalveluiden osto ja ohjaus.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteisten ja toimintaan suunnitelmakaudella vaikuttaa Mäntsälä 2026 ohjelman mukainen talouspalveluiden keskittäminen konsernipalveluiden tukipalveluiden tulosalueelle. Tämä muutos viedään loppuun vuoden 2022 aikana ja sen tavoitteena on kehittää elinvoima ja teknisten palvelualueen sekä talousyksikön kanssa palvelualueita tukeva työskentelymalli talouden hallintaan ja hoitoon.

Kunnan lapsimäärän väheneminen vaikuttaa kuntapalveluiden ja talouden suunnitteluun. Lapsimäärän pienenemisen vaikutukset tulevat olemaan merkittäviä ja mahdolliset sopeuttamistoimet huomattavia suunnitelmakaudella. Korona-virus lisää epävarmuutta sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen palvelutehtäviin, niiden suunnitteluun, järjestämiseen sekä talouteen suunnitelmakaudelle.

Varhaiskasvatusmaksujen pienentäminen vaikuttaa merkittävästi toimialan talouteen asiakasmaksutuottojen pienenemisen kautta. Varhaiskasvatukseen ennakoitu lakimuutos kolmiportaisesta tuesta toteutuessaan tuo paineen henkilökuntamäärän kasvuun suunnitelmakaudella. Jos valtakunnallinen perhevapaaudistus etenee, sillä on myös vaikutusta varhaiskasvatukseen. Vaikutukset näkyvät todennäköisesti varhaiskasvatuspaikkojen käytössä niin, että varhaiskasvatuspaikat eivät ole optimaalisesti käytössä ja

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

mahdollisesti myös asiakasmaksulakiin suunniteltujen muutosten kautta varhaiskasvatustulosten kertymiseen.

Toisen asteen maksuttomuus nostaa lukion toimintakuluja suunnitelmakaudella, mutta uudistuksen kustannukset on luvattu korvata kunnille yleisen valtionosuuden kasvattamisella. Ammatillisen koulutuksen osalta vaikutus kohdistuu kuntaan välillisesti koulutuskuntayhtymän sopimuksen kautta. Oppivelvollisuuden toteuttamisen viimeinen vaihe alkaa vuonna 2022, kun otetaan käyttöön tutkintoon valmistava koulutus (TUVA), jota valmistellaan yhdessä Keudan kanssa niin, että Keuda toimii tulevaisuudessa TUVA-koulutuksessa koulutuksen järjestäjänä usean kunnan alueella.

Vuoden 2022 aikana valmistellaan hyvinvointialueita ja se vaikuttaa myös merkittävästi koko kuntaan ja sivistys- ja hyvinvointipalvelualueeseen. Suorana vaikutuksena on oppilas- ja opiskelijahuolto- ja oppilaitosten siirtyminen vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialueiden vastuulle. Myös kunnan ja hyvinvointialueen yhdessä tekemän ennaltaehkäisevän työn rakenne muuttuu, kun kuntien rahoitusvastuut sosiaali- ja terveystalouteen liittyviin loppuvat ja sitä myötä kunnan vaikutusmahdollisuudet kapenevat.

Palvelualueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Palvelualueella on haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa pätevän henkilöstön saatavuus. Tätä riskiä tulee hallita yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa. Myös Covid19-pandemian jatkuminen tuo haasteita palvelualueelle lyhytaikaisten sijaisten saantiin. Hyvinvointialueen muodostumiseen liittyviä riskejä ovat oppilas- ja opiskelijahuollon pätevän henkilöstön rekrytoinnissa onnistuminen ja tämän henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueelle. Toisena riskinä on kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön rakenteiden jatkuvuus ja erityisesti ennaltaehkäisevän terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön rakenteiden turvaaminen ja jatkuvuus.

1000 €	TP 2020	TA 2021	mTA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022 ltk
Toimintatuotot					
Toimintakulut	-556	-664	-614	-614	-589
Toimintakate	-556	-664	-614	-614	-589
Toimintakulujen muutos %		19 %	10 %	10 %	-4 %
Toimintakatteen muutos %		19 %	10 %	10 %	-4 %

Opetuspalvelut

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Opetuspalvelut tarjoavat laadukasta perus- ja lukio-opetusta kasvun, hyvinvoinnin ja elinikäisen oppimisen kyvyn edistämiseksi. Oppimisen, opetuksen ja oppilaitosten toimintaa ohjaa jatkuvan kehittymisen tavoite.

Vuoden 2022 toiminnan painopisteinä ovat lakimuutoksiin vastaaminen, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemisen ja siihen puuttumisen toimenpideohjelman mukainen toiminta sekä toimintakulttuuria ohjaavana painopistealueena osallisuus ja demokraattinen toiminta.

Lakimuutokset

Valtakunnallinen sote-uudistus tulee rakentamaan Keski-Uudellemaalle uuden hallinnollisen rakenteen – Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen 1.1.2023 lukien. Uuden hyvinvointialueen valmistelua varten nykyinen yhtymähallitus on asettanut väliaikaisen valmistelutoimielimen (VATE), joka vastaa tulevan hyvinvointialueen

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

toiminnan ja hallinnon käynnistämisestä aluevaltuuston toimikauden alkuun asti vuoden 2022 kevääseen. Valmistelussa olevan muutoksen myötä koulukuraattori- ja psykologipalvelut siirtyisivät opetuspalveluiden henkilöstöstä hyvinvointialueelle.

Samanaikaisesti opetus- ja kulttuuriministeriö on lähettänyt lausuntokierrokselle hallituksen esitysluonnoksen oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kuraattori- ja psykologipalveluiden sitovista henkilöstömitoituksista ja samalla kuraattorin kelpoisuusehtoa koskevaa säännöstä täsmennettäisiin. Esityksen mukaan henkilöstömitoitus olisi yhtä suuri perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain soveltamisalan piiriin kuuluvassa perusopetuslain mukaisessa opetuksessa tulisi olla vähintään yksi kuraattori 670:tä oppilasta kohti ja yksi psykologi 780:tä oppilasta kohti ja toisen asteen koulutuksessa mitoitus olisi vastaava. Esitysluonnoksen mukaan kuraattoripalveluita koskeva henkilöstömitoitus tulisi voimaan 1.1.2022 alkaen ja psykologipalveluiden henkilöstömitoitus 1.8.2023 alkaen. Mäntsälän kunnassa mitoitusmuutos saisi aikaan koulukuraattoreissa n. 0,5 vakanssin kasvun ja koulupsykologeissa 0,9-1 vakanssin kasvun.

Oppivelvollisuuden laajennus tulee voimaan ikäluokka kerrallaan 1.8.2021 lukien (hakeutumiselvoite 1.1.2021 lukien). Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon. Oppivelvollisuuden laajentamista koskevan lakimuutoksen myötä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu on kasvanut, joka asettaa painetta yhden opinto-ohjaajavakanssin lisäämiselle. Toisen asteen opinnoista on tullut maksutonta laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville nuorille, jonka mukainen muutos lisää menoja vuodelle 2022 (2021 ½ ikäluokka; 2022 1 ½ ikäluokkaa). Muutoksen myötä perusopetuksen lisäopetus (ns. 10 lk) ja lukioon valmentava koulutus (Luva) poistuvat ja tilalle tulee tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (Tuva) 1.8.2022 lukien.

Lukuvuoden 2021-2022 myötä otetaan käyttöön perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikissa oppiaineissa. Uusia päättöarvioinnin kriteerejä sovelletaan ensimmäistä kertaa 9.-luokkalaisten päättöarvioinnissa keväällä 2022. Uudistustyö jatkuu, sillä syksyllä aletaan valmistella kriteereitä 6. vuosiluokan päätteeksi tehtävää arviointia varten. Ensimmäisen vuoden lukio-opiskelijat pääsevät aloittamaan opintonsa elokuussa 2021 käyttöön otettujen uusien opetussuunnitelmien (LOPS) mukaisesti. Keskiössä uusissa opetussuunnitelmissa ovat opiskelijan hyvinvointi ja yksilöllinen tuki sekä yhteisöllinen toimintakulttuuri. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat yhteiset tavoitteet kaikille oppiaineille. Kurssien sijaan opiskellaan opintopisteinä määriteltäviä opintojaksoja. Opinto-ohjaus on entistä kattavampaa ja erityisopetusta on tarjolla sitä tarvitseville.

Hepolan koulussa on käynnistetty 11.8.2021 lukien erityishuolto-ohjelman mukaista aamu- ja iltapäivähoidon palvelua Keusoten palvelusopimukseen perustuen. Kesäajan hoito toteutetaan ensimmäistä kertaa vuonna 2022.

Covid19 pandemiasta johtuvat mahdolliset lakimuutokset ja epidemiatilanne saattaa vaikuttaa toiminnan järjestämiseen suunnitelmakauden aikana.

Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointia edistetään

Vahvistamme oppilaiden osallisuutta koulun toiminnassa ja sen kehittämisessä. Kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma vahvistaa koulukohtaisten toimenpiteiden toteuttamista ja seurantaa. Toimenpiteitä rakennetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtämistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. Henkilöstön riittävä määrä suhteessa palvelutarpeeseen turvataan.

Ehnrösin uusi koulurakennus otetaan käyttöön 1.8.2022 lukien. Rakennuksessa sijaitsee myös Myllymäen koulun ruokala sekä henkilöstön, johdon ja oppilashuollon tilat. Suunnitteilla on, että Ehnrösin ja Myllymäen

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

koulut muodostavat 1.8.2022 lukien toiminnallisesti ja hallinnollisesti yhtenäisen peruskoulun vastaavalla johtamisjärjestelyllä kuin Riihenmäen yhtenäiskoulu.

Koulurakennusten terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaamisen vaatimukset esiintyvät suunnitelmakaudella. Osana tätä kokonaisuutta ovat Myllymäen ja Hepolan koulurakennusten tarpeet.

Yrittäjyyskasvatuksen vahvaa osaamista hyödynnetään ja kehittämistyötä jatketaan. Kuudes- ja yhdeksäsluokkalaiset vierailevat Lahden yrityskylässä.

Hankkeet

Koulutuksellinen tasa-arvo-hankkeen tavoitteena on kaventaa ja ennaltaehkäistä peruskoulua käyvien oppilaiden oppimiseroja, vahvistaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja kehittää lukutaitoa. Lähikoulun asemaa vahvistetaan, opetuksen ryhmäkokoja pienennetään ja tukea koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista.

Koulun kerhotoiminnan järjestämisen ja kehittämisen hankkeen tarkoituksena on monipuolisen ja laadukkaan kerhotoiminnan tukeminen. Koulun kerhotoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain (628/1998) 47 §:ssä ja Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014-asiakirjassa määriteltyä perusopetuksen yhteydessä oppilaille järjestettävää kerhotoimintaa. Koulun kerhotoiminta on oppituntien ulkopuolista harrastustoimintaa.

Harrastamisen Mäntsälän mallin päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Ohjelmointiosaamisen edistäminen ja vastuulliset mediataidot-hanke.

COVID-19 tuki2: koronaepidemian (COVID-19) vaikutusten tasoittamiseksi.

Tukea lukutaitoa ja lukuinnostusta edistäviin toimiin.

Oppilasagenttitoiminta hankkeella halutaan edistää tieto- ja viestintäteknologisten (tv) laitteiden pedagogista käyttöä, jossa oppilaiden osallisuudella on vahva rooli.

Oppilaanohjauksen käytänteiden kehittäminen ja oppivelvollisuuden laajentaminen hanke vahvistaa oppilaan- ja opinto-ohjauksen toteutumista, toimintatapoja, yhteistyötä, systemaattisuutta sekä jatkumoa etenkin peruskoulusta toiselle asteelle.

Sitouttavalla kouluyhteistyöllä vähennetään ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja yhteistyössä kotien kanssa, tuetaan oppilaiden kiinnittymistä kouluun vahvistamalla myönteistä koulukulttuuria ja –hyvinvointia, tunnistetaan ja autetaan oppilaita, joilla on haasteita säännöllisessä koulunkäynnissä, vahvistetaan perustaitojen saavuttamista ja oppimistuloksia.

1 000 €	TP 2020	TA 2021	mTA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022 ltk
Toimintatuotot	1 753	1 472	1 922	1 922	2 033
Toimintakulut	-31 891	-33 346	-33 846	-33 846	-33 528
Toimintakate	-30 138	-31 873	-31 923	-31 923	-31 495
Toimintakulujen muutos %		5 %	6 %	6 %	-1 %
Toimintakatteen muutos %		6 %	6 %	6 %	-1 %

Sitovien tavoitteiden kytkeytyminen kuntastrategiaan

Kuntastrategian tavoitteet tulosalueen tavoitteiden pohjana			
6. Toimivat ja tarkoituksenmukaiset palvelut kuntalaisen koko elämänkaarelle.	4. Yhteisöjen, verkostojen ja kumppanuuksien vahvistaminen ja hyödyntäminen. 7. Varmistetaan osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.	5. Kuntakonsernin talouden tasapaino pitkäjänteisellä ja kustannustietoisella päätöksenteolla. (Myös tavoitteet 6 ja 7.)	2. Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä tulevaisuuden kunnassa. 3. Digitalisaation edellytykset kuntalaisille.
↓ ↓ ↓			
Tulosalueen strategiset tavoitteet			
Asiakaslähtöisten ja laadukkaiden kasvatus- ja opetuspalveluiden tuottaminen	Oppivan yhteisön oppimisen ja osaamisen vahvistaminen	Yhteisöllinen johtaminen	Hyvinvointia ja turvallisuutta edistävien kasvu- ja oppimisympäristöjen rakentaminen
↓ ↓ ↓			
Tulosalueen toiminnan painopisteet			
Rakentaa yhteisön toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa. Keskeisenä painopisteenä on kasvun ja oppimisen edellytyksistä huolehtiminen.	Avoimen, yhteisöllisen ja dialogisuutta edistävän toimintakulttuurin rakentaminen ja osaamisen jakaminen. Pedagogista perustehtävää johdetaan systeemisesti.	Kaikkien lasten ja koko henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukainen toiminta. Yhteisön sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittäminen. Talouden tasapainosta huolehtiminen.	Innovatiivisten, terveellisten, turvallisten ja erilaista oppimista tukevien työskentely- ja oppimisympäristöjen rakentaminen. Tieto- ja viestintäteknologian pedagoginen hyödyntäminen kasvatus- ja opetusikäikässä.

Riskit tavoitteiden saavuttamisessa

Oppivelvollisuuden laajentamisesta aiheutuva kunnan ohjaus- ja valvontavastuu kasvaa vuonna 2022 toisen ikäluokan myötä. Koronasta aiheutunut oppimisen ja kasvun tuki lisää sekä opetushenkilöstön että oppilashuoltohenkilöstön osalta palvelutarvetta. Luokkamuotoisen erityisopetuksen palvelutarve saattaa kasvaa. Opettajien sijaisten saatavuuden vaikeudet lisäävät riskiä palvelutuotannolle. Vaikeutuessaan sijaisten saatavuus heikentää myös henkilöstön hyvinvointia. Koulupsykologien saatavuuden haasteet lisäävät painetta ostopalvelujen hankinnalle. Koulukuraattoreita koskevan valtakunnallisen mitoitusmuutoksen toteutumiseen on varauduttu hakemalla hankerahoitusta. Hyvinvointialueiden valmistelussa tulee turvata oppilaiden ja perheiden kohtaaman palvelun perustuminen palvelutarpeeseen.

Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Varhaiskasvatus ja esiopetus toteuttavat lapsen huoltajien ja kasvuympäristön muiden toimijoiden kanssa lapsen hoidon, tukevat pedagogisesti lapsen kasvua sekä edistävät lapsen kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutuvat henkilöstön, lasten, huoltajien ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden.

Painopisteenä varhaiskasvatuksessa toimintakautena 2021-2022 on osallisuus ja vaikuttaminen

Lakimuutokset:

Vuonna 2022 varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen toteutumiseen vaikuttavat monet lakimuutokset. Asiakasmaksulain muutoksesta huolimatta varhaiskasvatuksen maksutuottojen on arvioitu pysyvän samana kuin vuonna 2021 mm. lapsimäärän lisääntymisen vuoksi. Varhaiskasvatuslain täsmennys henkilöstön mitoitukseen liittyen vaikuttaa siten, että suhdeluvuista ei voida poiketa henkilöstöstä johtuvista syistä. Henkilöstömitoitukseen liittyvä lakimuutos lisää todennäköisesti sijaiskustannuksia. Lisäksi henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus epäkohdasta tai mahdollisesta epäkohdan uhasta lapsen varhaiskasvatuksen toteutumisessa.

Varhaiskasvatukseen on todennäköisesti tulossa täsmennyksiä lapsen tukeen liittyen. Laissa ehdotetaan säädettäväksi lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavaan tukeen, annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista sekä erityisen tuen päätöksen antamisesta.

Varhaiskasvatukseen annettava tuki vahvistuisi lapsen yksilöllisen tuen tarpeen mukaan. Tukea ehdotetaan vahvistettavaksi esi- ja perusopetuksen mukaisesti kolmiportaisesti (yleinen – tehostettu - erityinen tuki). Tukea toteutettaisiin inklusiivisesti. Lapsen tukeen liittyvät lakimuutokset aiheuttavat painetta lisätä tuen toteutumiseen tarvittavan henkilöstön määrää.

Mahdollisella perhevapaa uudistuksella on myös vaikutuksia varhaiskasvatuksen järjestämiseen ja asiakasmaksuihin. Valmisteilla olevan perhevapaa uudistuksen mukaan oikeus varhaiskasvatukseen alkaisi sen kuukauden alussa, kun lapsi täyttää 9kk ja kestäisi siihen asti, kunnes lapsi täyttää 2-vuotta. Perhevapaa uudistus saattaa vaikuttaa siihen, varhaiskasvatuspaikat eivät ole optimaalisesti käytössä sen vuoksi, että lapsi voi olla samanaikaisesti sekä varhaiskasvatuksessa ja kotihoidossa. Asiakasmaksulakia on suunniteltu muutettavan siten, että ennalta ilmoitetut vanhempainrahapäivien käyttämisestä johtuvat poissaolot olisivat maksuttomia. Muutoksesta johtuen varhaiskasvatusmaksuista saadut tulot voivat vähentyä.

Toiminnalliset muutokset:

Uuden Amandan päiväkodin rakentaminen etenee. Päiväkodin valmistuttua 1.8.2023 uuteen päiväkotiin on suunniteltu, että sinne siirtyisivät Onnilanrinteen, Mustamäen ja Taikametsän päiväkodit sekä Pilvikirsikan ryhmäperhepäivähoitokoti.

Koronaan varautumisesta painopiste suuntautuu kohti Opetushallituksen ohjeiden mukaista suunnitelmaa koronasta palautumiseen. Korona palautumissuunnitelma tehdään vuonna 2021 ja toteutetaan vuonna 2022. Varhaiskasvatus ja esiopetusikäisten lasten kohdalla koronasta palautumisen suunnittelussa on tärkeää mm. ylläpitää tulevaisuususkkoa.

Yhdeksi liikkuvan perhekeskuksen perheiden kohtaamispaikaksi Mäntsälässä on nimetty Metsätontun päiväkotikoti. Päiväkodissa järjestetään avointa toimintaa lapsille ja huoltajille sekä kunnan alle kouluikäisten lasten kerhotoimintaa. Toimintaa järjestään jatkossa enemmän yhteistyössä mm seurakunnan, keusoten ja eri järjestöjen kanssa.

Vaikuttamistoimielimistä lapsi ja perheasiainneuvosto toimii varhaiskasvatuksen ohjauksessa.

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

Varhaiskasvatuksen opettajien, konsultoivien varhaiskasvatuksen erityisopettajien ja päiväkodin johtajien työehtosopimusehtojen muutokseen liittyvää siirtoa KVTES:sta OVTES:iin valmistellaan vuoden 2022 aikana.

Esiopetuksen järjestämistä vastuun siirtyminen varhaiskasvatukseen on lisännyt lapsimäärää varhaiskasvatuksen palvelualueella, koska suurin osa esioppilaita on esiopetuksessa päiväkodeissa. Siirrosta johtuen varhaiskasvatuksen lapsimäärä ja henkilöstömenot kasvavat todennäköisesti myös vuonna 2022.

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden päivitys on tulossa vuonna 2022, jonka pohjalta päivitetään paikallinen Mäntsälän kunnan varhaiskasvatussuunnitelma.

Hankkeet:

Tasa-arvohanke jatkuu osana Oikeus Oppia kehittämissuunnitelmaa vuosille 2020-2022. Tavoitteen on vähentää ja ennaltaehkäistä oppimisen eroja ja vahvistaa oppimisen tukea. Hankkeessa kiinnitetään huomiota lasten tunne ja vuorovaikutustaitoihin. Osana hanketta laaditaan ja käyttöön otetaan Mäntsälän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelma lapsen suojaamiseksi vakivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kaikille yhteinen varhaiskasvatus -hanke on Kuuma kuntien yhteishanke. Hanke on myös osa Oikeus oppia kokonaisuutta. Pää tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen tuen järjestämistä siten, että jokainen lapsi saa tukea riittävästi ja oikea aikaisesti.

Karuselli -hanke jatkuu edelleen vuonna 2022 ja toteutetaan yhteistyössä Vanhempainliiton kanssa. Tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen. Mukana hankkeessa ovat Myllytontun ja Hyökännummen päiväkodit.

Henkilöstön koulutukset painottuvat vuonna 2022 Mäntsälän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelman lapsen suojaamiseksi vakivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä käyttöönottoon sekä kaikille yhteinen varhaiskasvatus hankkeeseen.

Sitovat tavoitteet ja toiminnan painopisteet

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen yhteiset kehittämissuunnitelman mukaiset strategiset tavoitteet ja toiminnan painopisteet ovat (kuva):

Kuntastrategian tavoitteet tulosalueen tavoitteiden pohjana			
6. Toimivat ja tarkoituksenmukaiset palvelut kuntalaisen koko elämänkaarelle.	4. Yhteisöjen, verkostojen ja kumppanuuksien vahvistaminen ja hyödyntäminen. 7. Varmistetaan osaava ja hyvinvoiva henkilöstö.	5. Kuntakonsernin talouden tasapaino pitkäjänteisellä ja kustannustietoisella päätöksenteolla. (Myös tavoitteet 6 ja 7.)	2. Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä tulevaisuuden kunnassa. 3. Digitalisaation edellytykset kuntalaisille.
Tulosalueen strategiset tavoitteet			
Asiakaslähtöisten ja laadukkaiden kasvatus- ja opetuspalveluiden tuottaminen	Oppivan yhteisön oppimisen ja osaamisen vahvistaminen	Yhteisöllinen johtaminen	Hyvinvointia ja turvallisuutta edistävien kasvu- ja oppimisympäristöjen rakentaminen

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

Tulosalueen toiminnan painopisteet			
<p>Rakentaa yhteisön toimintakulttuuria, joka edistää oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestäväää elämäntapaa.</p> <p>Keskeisenä painopisteenä on kasvun ja oppimisen edellytyksistä huolehtiminen.</p>	<p>Avoimen, yhteisöllisen ja dialogisuutta edistävän toimintakulttuurin rakentaminen ja osaamisen jakaminen.</p> <p>Pedagogista perustehtävää johdetaan systemaattisesti.</p>	<p>Kaikkien lasten ja koko henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukainen toiminta.</p> <p>Yhteisön sisäisen ja ulkoisen viestinnän kehittäminen.</p> <p>Talouden tasapainosta huolehtiminen.</p>	<p>Innovatiivisten, terveellisten, turvallisten ja erilaista oppimista tukevien työskentely- ja oppimisympäristöjen rakentaminen.</p> <p>Tieto- ja viestintäteknologian pedagoginen hyödyntäminen kasvatus- ja opetusikäikässä.</p>

Riskit tavoitteiden saavuttamisessa

Riskeinä tavoitteiden saavuttamisessa on henkilöstömäärärahojen riittävyys. Asiakasmäärä kasvaakin enemmän ja äkillisemmin mm. muuttoliikkeen myötä kuin on arvioitu.

Haasteena on kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön saatavuus varsinkin varhaiskasvatuksen opettajien osalta. Myös varhaiskasvatukseen tarvittavien sijaisten saatavuus on hankaloitunut. Jos tarvittavien sijaisten saatavuuden haasteet jatkuvat, tulee harkita vakituisten sijaisten lisäämistä. Oppilashuollon henkilöstön saatavuuden haasteellisuuden vuoksi riskinä on, että oppilashuollon resurssit eivät riitä esiopetukseen.

Asiakasmaksulain vaikutukset tuloihin on arvioitu alkusyksyn toteuman perusteella. Maksutuotot saattavat vähentyä odotettua enemmän myös mahdollisen perhevapaaudistuksen myötä. Maksukertymän vähenemä on luvattu kompensoida kunnille yhteisöveron muutoksena, mutta tästä ei ole vielä tarkempaa tietoa.

1 000 €	TP 2020	TA 2021	mTA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022 ltk
Toimintatuotot	1 210	1 181	1 181	1 181	1 184
Toimintakulut	-15 466	-15 528	-15 528	-15 528	-15 875
Toimintakate	-14 256	-14 348	-14 348	-14 348	-14 691
Toimintakulujen muutos %		0 %	0 %	0 %	2 %
Toimintakatteen muutos %		1 %	1 %	1 %	2 %

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä järjestämällä matalankynnyksen opisto-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluita. Monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Laadukkaat hyvinvointia edistävät palvelut ovat kunnan vetovoimatekijä.

Toimintaan ja yhteistyöhön liittyviä asioita:

- Matalan kynnyksen digiopetuksen kehittäminen.
- Kirjaston kotipalvelutoiminnan aloittamisen selvittäminen
- Kirkes- ja Ratamo-kirjastokimppojen yhteistyön syventämisen selvittäminen (yhteishanke AVI)

- Kirjaston tieto- ja automaatiojärjestelmien päivittäminen
- Liikunta- ja elintapaneuvonnan lisääminen
- Nuorisopalvelujen ja koulunuorisotyön yhteistyömenetelmien kehittäminen
- Yhdistysten, - järjestöjen, - seurojen ja kunnan välisen yhteistyön kehittäminen

Vuoden 2022 Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen kunnanvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet:

A. Hyvinvoinnin edistämisen tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä tulevaisuuden kunnassa. Kunnan hyvinvointisuunnitelman mukaiset kärkitavoitteet ovat:

1. Kaikenikäisten liikkumisen lisääminen.
2. Lasten- ja nuorten syrjäytymisen ennakointi ja osallisuuden vahvistaminen.
3. Turvallinen arki kaikille.
4. Digiosaamisen vahvistaminen. Digitalisaation edellytykset ovat asiakkaalle helppokäyttöisiä ja kattavia. Sähköisen palvelun kehittämisestä on laadittu kuntaan suunnitelma, joka tarkentuu vuosittain. Suunnitelma perustuu kunnan tietohallintostrategiaan.

B. Kunnan hyvinvointityön johtaminen ja hyvinvointikertomuksen hyödyntäminen johtamisen apuna.

Strategia antaa raamin kunnan hyvinvointityölle, jossa kuntalainen on keskiössä. Hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan. Vuosittain tehdään hyvinvointiraportti ja joka neljäs vuosi laaja hyvinvointikertomus.

Hankkeet:

1) Liikkuen luonnossa läpi elämän

Liikunta- ja elintapaneuvonta & ohjattua matalan kynnyksen toimintaa ulkona. Toiminta suunnattu kaikenikäisille, joka palvelee samalla yksilöllisiä tarpeita. Mahdollistetaan kaikille avoimia ja ilmaisia ulkoliikuntamuotoja, mm. puistojumput, rappustreenit ja yksilöllinen liikuntaneuvonta. Tapahtumat, joissa ihmiset pääsevät tutustumaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja alueellisiin palveluihin. Toiminnalla halutaan aktivoita kaikkia kuntalaisia eri ikäryhmiin tai sukupuoleen katsomatta, sekä luoda erilaisia sidos-/tukiryhmiä, jonka kanssa liikunnan harrastaminen on mukavaa ja muodostaa erilaisia tottumuksia ihmisten arkeen. Sis. perheliikunta, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, lapset (koulu- ja päiväkotiryhmät) ja ikäihmiset.

2) Etsivän nuorisotyön hanke

Mäntsälän Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa ja auttaa alle 29-vuotiaita nuoria heidän tarvitsemien palvelujen ja muun tuen piiriin. Etsivä työ on nuoren rinnalla kulkevaa ja perustuu vapaaehtoisuuteen. Etsivä nuorisotyö on tuottamassa ja kehittämässä Ohjaamotoimintaa sekä tekee tiivistä yhteistyötä nuorten palveluverkoston kanssa. Etsivä työ toteuttaa aikaisätoimintaa kutsunnoissa.

3) Nuorten työpajatoiminta

Mäntsälän Starttivalmennus on nuorten tarpeesta kehitetty toimintamalli, jossa yksittäiset toimenpiteet muodostavat palvelukokonaisuuden. Tavoitteena on laadukas toimintamalli, jolla tuetaan ja ohjataan työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Mäntsälän nuorisopalvelut haluaa jatkossakin turvata heikossa asemassa olevien nuorten palveluja ja vähentää syrjäytymiskehitystä. Nuoren omista lähtökohdista sekä voimavaroista riippuen tarjolla on erilaisia palveluja, joissa työmuodot ja tukitoimet vaihtelevat nuoren tarpeiden mukaisesti. Koko Starttivalmennuksen toiminta-ajatus lähtee siitä, että nuori on keskiössä ja hänelle löytyy sopiva palvelu

Sivistyslautakunta 12.10.2021 §42

C. Kansalaisopisto järjestää järjestää kursseja ja tapahtumia, jotka tuottavat osaamista ja hyvinvointia kuntalaisille.

Mittareina toimivat opinto-ohjelman monipuolisuus, toteutuneet opetustunnit, kurssien ja opiskelijoiden määrät sekä opiskelijoilta saadut palautteet.

D. Kirjaston tavoite on olla aktiivinen kaikenikäisten kuntalaisten monipuolisen lukutaidon, digi- ja kansalaistaitojen, osallisuuden, luotettavan ja ajantasaisen tiedonhankinnan sekä hyvinvoinnin vahvistaja.

Kirjasto tarjoaa sisällöltään ja muodoiltaan monipuolisia aineistoja, matalan kynnyksen palveluja, opastusta, kohtaamisia ja tapahtumia kaikille turvallisessa ja avoimessa yhteisessä tilassa. Kirjasto kokeilee uutta, osallistuu myös kirjaston ulkopuolisiin tapahtumiin ja tekee laajaa yhteistyötä kunnan eri toimijoiden kanssa.

Mittarit: Kulttuurikasvatussuunnitelman toteutuminen kirjaston tarjonnan osalta, eri kohderyhmille annettujen opastusten määrä ja osallistujat, tapahtumien määrä ja osallistujat sekä lainojen, lainaajien ja käyntien määrä.

Riskit tavoitteiden saavuttamisessa

Liikkumisen lisäämiseen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn tulisi kohdentaa enempi resursseja. Haasteelliseksi tavoitteen toteutumisen tekee se, että resursseja ei ole budjetoitu.

Seuratoimintojen (jäsenten määrän vähentyminen) käynnistyminen koronan jälkeen ja Monitoimitalon ja Riihenmäenkoulun liikuntatilojen käyttö. Liikuntatilojen käyttö on suoraan yhteydessä liikuntapalvelujen saamiin salivuokrista saatuihin tuloihin.

Koronan jälkeinen aika tulee olemaan opistolle haastavaa, koska opiskelijoiden saaminen uudestaan kursseille ei ole näytä olevan itsestään selvää. Opiskelijamäärien vähentyessä kurssimaksuista saadut tulot vähenevät ja tämä mahdollisesti vaikuttaa suoraan kansalaisopiston taloudelliseen tilanteeseen.

Kirjaston osalta tunnistettu pysyvä toiminnan kehittämiseen vaikuttava tekijä on liian pieni ja toiminnan kannalta haastava kirjastotila, joka vaikuttaa merkittävästi aineistokokoelman ja palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Toinen pysyvä haaste palvelujen kehittämisessä on henkilökunnan määrä, joka on kunnan asukaslukuun nähden liian vähäinen. Korona on vaikuttanut kirjaston lainaus- ja lainaajamääriin merkittävästi ja v. 2019 tasolle sekä takaisin palvelujen käytön kasvamisen kehitykseen pääseminen tulee viemään aikaa.

Kansalaisopiston- ja kirjaston resurssien pysyminen vähintään nykyisellään.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut					
1 000 €	TP 2020	TA 2021	mTA 2021	Muutettu KS 2021	TA 2022 Itk
Toimintatuotot	356	391	358	358	363
Toimintakulut	-3 192	-3 382	-3 394	-3 394	-3 368
Toimintakate	-2 836	-2 991	-3 036	-3 036	-3 005
Toimintakulujen muutos %		6 %	6 %	6 %	-1 %
Toimintakatteen muutos %		5 %	7 %	7 %	-1 %